

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В доповіді проаналізовано постанову Кабінету Міністрів України №787 від 12.07.2022 року. З'ясовано, що через відсутність бюджетного фінансування ця постанова не набрала чинності. Такий порядок унеможлиблює ефективне формування та функціонування національної системи захисту критичної інфраструктури, а саме: Державна служба захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України не виконує покладені на неї функції публічного управління та адміністрування, що поглиблює вразливості об'єктів критичної інфраструктури.

Ключові слова: кібербезпека, кіберзахист об'єктів критичної інфраструктури, публічне управління та адміністрування критичною інфраструктурою, юридична відповідальність.

Abstract

The report analyzes the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 787 dated July 12, 2022. It was found that due to the lack of budget funding, this resolution did not enter into force. This procedure makes it impossible to effectively form and operate the national critical infrastructure protection system, namely: The State Service for Critical Infrastructure Protection and Ensuring the National Resilience System of Ukraine does not perform the functions of public management and administration assigned to it, which deepens the vulnerabilities of critical infrastructure facilities.

Keywords: cybersecurity, cyber protection of critical infrastructure facilities, public management and administration of critical infrastructure, legal liability

Вступ

Актуальність та доцільність створення Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України обумовлені необхідністю забезпечення національної безпеки та стабільності в умовах сучасних викликів. Ця служба є уповноваженим органом у сфері захисту критичної інфраструктури, що дозволяє централізовано формувати та реалізовувати державну політику у цій галузі. Створення такої служби сприяє координації діяльності міністерств та операторів критичної інфраструктури, аналізу загроз, розробці нормативно-правових актів та заходів щодо запобігання кризовим ситуаціям. Це забезпечує підвищення рівня стійкості об'єктів критичної інфраструктури, їх захищеності та оперативного реагування на можливі загрози, що є важливим для забезпечення безпеки держави та її громадян.

Результати дослідження

Стратегією національної безпеки України (яка затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392) стійкість визначено однією з основних засад, на яких ґрунтується зазначена Стратегія, а також надано таке визначення: *стійкість* – це здатність суспільства та держави швидко адаптуватися до змін безпекового середовища й підтримувати стале функціонування, зокрема шляхом мінімізації зовнішніх і внутрішніх уразливостей.

Надалі в пункті 48 Стратегії національної безпеки України зазначається, що держава створить ефективну систему безпеки та стійкості критичної інфраструктури, засновану на чіткому розподілі відповідальності її суб'єктів та державно-приватному партнерстві [1].

12.07.2022 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 787 про утворення Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України. А також, цією постановою було затверджено Положення про Державну службу захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України (надалі – Положення).

Так, згідно Положення визначено, що Державна служба захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України (надалі – ДЗКІ) є *центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом*, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра Кабінету Міністрів України. ДЗКІ є головним органом у системі центральних

органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості [2].

До основних завдань Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України віднесено:

1) формування та реалізація державної політики у сфері критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості (це завдання включає розробку стратегій та політик, які визначають, як країна ідентифікує, захищає і відновлює свою критичну інфраструктуру в умовах різних загроз; розробка комплексних планів, що включають заходи щодо підвищення стійкості систем, зменшення ризиків та швидке реагування на інциденти);

2) здійснення функціонального управління національною системою захисту критичної інфраструктури та національною системою стійкості (це означає нагляд та координацію роботи всіх залучених організацій та служб, що входять в систему захисту критичної інфраструктури; впровадження та моніторинг виконання стандартів і процедур, які допомагають забезпечити безперервність функціонування критично важливих систем);

3) забезпечення координації діяльності міністерств та операторів критичної інфраструктури з питань забезпечення стійкості та захисту об'єктів критичної інфраструктури (це забезпечення взаємодії та співпраці між різними державними органами і приватними компаніями, які є операторами критичної інфраструктури; це включає обмін інформацією про загрози, спільне планування заходів безпеки та координацію дій у випадку кризових ситуацій).

Водночас, аналіз статусу постанови Кабінету Міністрів України №787 від 12.07.2022 року «Про утворення Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України» – на веб-сайті Верховної Ради України вказана постанова зазначається як така що не набрала чинності.

Такий стан речей захисту об'єктів критичної інфраструктури має негативні наслідки щодо забезпечення ефективної оборони країни, безпеки громадян, суспільства, держави і правопорядку, насамперед: для реалізації життєво важливих функцій та надання життєво важливих послуг.

Власне, внаслідок «не чинності» постанови Кабінету Міністрів України №787 від 12.07.2022 року «Про утворення Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України» нині «декларативними» залишаються спеціальні норми чинного законодавства в сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури, наприклад: частина третя статті 4 Закону України «Про критичну інфраструктуру» [3] яка визначає, що державна політика у сфері захисту критичної інфраструктури спрямовується на формування комплексу організаційних, нормативно-правових, інженерно-технічних, ресурсних, інформаційно-аналітичних та методологічних заходів, спрямованих на забезпечення безпеки критичної інфраструктури.

А також, є недосяжним одне із завдань державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури, яке передбачене в пункті 3 частини другої статті 5 Закону України «Про критичну інфраструктуру» [3] щодо створення, впровадження, розвиток та забезпечення функціонування національної системи захисту критичної інфраструктури, у тому числі шляхом визначення уповноваженого органу у сфері захисту критичної інфраструктури України, а також визначення повноважень у сфері захисту критичної інфраструктури інших суб'єктів національної системи захисту критичної інфраструктури.

Висновки

Не чинність постанови Кабінету Міністрів України №787 від 12.07.2022 року (через відсутність бюджетного фінансування) робить декларативними ключові норми законодавства про захист критичної інфраструктури. Це унеможливує ефективне формування та функціонування національної системи захисту критичної інфраструктури, визначеного уповноваженого органу та розподілу повноважень суб'єктів. Відтак, Державна служба захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України не виконує покладені на неї функції публічного управління та адміністрування, що поглиблює вразливості об'єктів критичної інфраструктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України" : Указ Президента України; Стратегія від 14.09.2020 № 392/2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/392/2020>

2. Про утворення Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2022 № 787. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/787-2022-%D0%BF>

3. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16.11.2021 № 1882-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1882-20>

Ковальчук Олександр Іванович - студент групи 2БС-236, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, email: sania280606@gmail.com

Майданевич Леонід Олександрович – канд. філос. наук, доцент кафедри захисту інформації факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, адвокат (Рада адвокатів Вінницької області), м. Вінниця, email: lmaidanevych@gmail.com

Kovalchuk Oleksandr – student of group 2BS-23b, Faculty of Information Technologies of Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: sania280606@gmail.com

Maidanevych Leonid – PhD in Philosophical Sciences, Associated Professor, Department of Information Security, Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Lawyer, Vinnytsia Bar Council, Vinnytsia, e-mail: lmaidanevych@gmail.com